

Popularnonaukowe streszczenie projektu

Znaczący rozwój gospodarczy miast w późnym średniowieczu bezpośrednio wiązał się z rozkwitem dalekosiężnego handlu, w którym beczki odgrywały istotną rolę. Stanowiły one bowiem pojemniki do przechowywania oraz transportowania wszelakich towarów takich jak piwo, wino, zboże, śledzie, sól, gwoździe, smoła, sukno itp. Ponadto służyły jako jednostki pojemności, którymi posługiwano się w handlu zarówno wewnętrznym jak i zagranicznym. Ogromne zapotrzebowanie na beczki poświadczane jest między innymi w źródłach pisanych, które notują znaczący przyrost mistrzów bednarskich w wielu dużych ośrodkach miejskich na przestrzeni XIII, XIV i XV wieku. Również wykształcanie się rzemiosł pokrewnych jak na przykład naprawiaczy beczek, często obecnych w miejskich portach i punktach przeładunkowych, wskazują na wielki popyt tego rodzaju wyrobów.

Na przestrzeni ostatnich lat liczba archeologicznych znalezisk fragmentów beczek znacznie wzrosła, tworząc reprezentatywną bazę danych do podjęcia wieloaspektowych badań nad problematyką roli tego rodzaju przedmiotów w późnośredniowiecznej gospodarce i handlu. Mimo to, brakuje szczegółowych studiów nad tym zagadnieniem. Dlatego też projekt zakłada interdyscyplinarne badania nad zabytkowymi beczkami pochodzącymi z obszaru władztwa krzyżackiego w okresie od XIII do przełomu XV i XVI wieku. Przedmiotem opracowania będą znaleziska z dużych ośrodków miejskich takich jak Elbląg, Gdańsk i Toruń, jak też z małych miasteczek: Chojnic, Golubia, Grudziądz, Kwidzyna, Lęborka, Pucka i Tucholi. Da to możliwie pełny obraz charakteru wytwórczości bednarskiej na badanym obszarze, jak również prześledzenie różnic pomiędzy poszczególnymi miastami, także w szerszej perspektywie przy porównaniu z publikowanymi znaleziskami spoza badanego obszaru.

W celu jak najszerzej analizy znalezisk beczek wyznaczono trzy główne zadania. Pierwszym jest opracowanie znalezisk klepek oraz den beczek z Chojnic, Elbląga, Gdańska, Golubia, Grudziądz, Kwidzyna, Lęborka, Pucka, Tucholi i Torunia oraz utworzenie ich katalogu. Następnie wykonane zostaną specjalistyczne analizy dendrologiczne oraz dendrochronologiczne, które ustalą gatunek i pochodzenie drewna użytego do wyrobu poszczególnych beczek. Kolejne zaś będą analizy traseologiczne śladów produkcyjnych w celu rekonstrukcji warsztatu rzemieślniczego pod kątem technik wytwarzania oraz użytkowanych narzędzi. Ponadto wykonana zostanie drobiazgowo dokumentacja makrofotograficzna merków na dnach beczek, które posłużą do wykonania cyfrowych modeli trójwymiarowych będących wygodnym narzędziem do wieloaspektowych badań

Efektom realizacji niniejszego projektu będzie możliwie pełne rozpoznanie problematyki związanej z wytwarzaniem, pochodzeniem i użytkowaniem beczek w późnym średniowieczu na przykładzie znalezisk z terenu państwa zakonnego. Nowatorskie w ujęciu tego problemu będzie zastosowanie badań dendrologicznych i dendrochronologicznych w celu dokładnego ustalenia gatunku i pochodzenia drewna. Pozyskane dane pozwolą prześledzić różnice bądź cechy wspólne w wytwórczości pomiędzy badanymi miastami, a także zasięg rozprzestrzeniania się tego typu wyrobów, które z racji swojej funkcji mogły pokonywać znaczące odległości. Dla poznania tego zagadnienia szczególnie istotne jest rozpoznanie merków na beczkach, dlatego też ich szczegółowa dokumentacja i wprowadzenie do obiegu naukowego znacząco przyczynią się do poszerzenia bazy porównawczej i rozwoju dyskusji na temat ich znaczenia.